

Ucidem cuvântul **Țară**?!...

În Basarabia, ostași sunt până și cuvintele...

Restaște. Restanțe. Restanțe. Întind, în sfârșit, mâna spre volumul *A treia forță: România profundă**. Desfăcută la întâmplare, cartea mă dă imediat cu capul de realitate: *Am ajuns să considerăm reală, în firea lucrurilor, viața noastră de sclavi fericiți. Suntem atât de angrenați în sistem, atât de fragmentați, sfârtecați, catalogați, formatați, încât nu ne mai dăm seama că trăim un coșmar (...). Să privim în jur. Totul a devenit excesiv, obez, proliferant: de la plodul îndopat cu E-uri până la securistul supraponderal, de la viloaiele construite fără nicio noimă la bolizii de oțel gonind pe șoselele desfundate care duc... unde? Nimic nu-și mai are ritmul și rostul. Nimic nu mai este viu, natural. (...) În ziua de azi normal este să te sincronizezi cu anormalul (...).*

– Eco!** exclami. Asta e. Pentru că fenomenul care te-a răvășit cel mai mult de curând ține exact de această percepție. Alături de atâtea altele (bune și rele), revenită pe puțin timp acasă de sărbători, ai trăit, întâi de toate, stupefacția pentru *felul* (aproape cimentat?...) în care este folosit/ințeles cuvântul *țară* (Țară). Amploarea pe care a luat-o astăzi acest fenomen (?...) lingvistic. E o problemă? Da, o problemă. Și gravă.

Cuvântul *țară* (Țară), pus cu cinism să sublimeze noțiunea de *imperiu*, după ce că fusese pedalat la maximum în perioada sovietică (*Șiroka strana moia rodnaia* (...), alias *Necuprinsă-i țara mea natală* (...), își amintesc părinții voștri), avea pentru noi o semnificație clară: URSS-ul era pentru noi țara, adică, – Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, adică, – Imperiul Rus. În rest, știam că, de fapt, trăiam

într-o republică – Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM), pe care (am înțeles mai apoi) ne-au creat-o Ribbentrop și Molotov. Așa se face că a trebuit să REdescoperim ce înseamnă, pe adevăratele, cuvântul *țară* (Țară).

În anii 1989, *cu moarte pre moarte călcând*, cuvântul *țară* se ridică în toată statura sa, recăpătându-și pentru noi adevărata sa semnificație: *țară* (Țară!), în mod absolut logic, devine pentru noi, cetățenii Republicii Moldova (succesoare a RSSM), *țara noastră, Țara-Mamă, România*. Așa gândeam, așa pronunțam, atribuind cuvântului anume acest sens. Și lucrurile erau limpezi ca bună ziua. Când cineva spunea: am fost *la țară*, însemna că a fost *la vatră, la sat*. Când zicea că se duce/a fost *în țară*, era clar că a fost anume *în țară*, adică, *în România*. Când cineva mergea într-o localitate din teritoriul (Republicii!), zicea: *am fost în nord, la Briceni, ori: am fost în sud, la Cimișlia*. Simplu și clar. Când oficialul se deplasa în teritoriu, se spunea (la Știri, spre ex.): – *Cutare (sau Cutărică) a plecat într-o vizită de lucru în nordul republicii (Republicii!), în orașelul Glodeni etc. (sau, să zicem: în sudul republicii, în or. Cimișlia etc.)*. Și iar era clar și la locul lui. Geografic și lingvistic. Și numai atunci când oficialul mergea, cu adevărat, în țară (în Țară!), buletinele de știri anunțau: *Cutare oficial a avut o întâlnire la vârf în țară (în Țară)*. Despre elevii/studentii noștri se spunea că *învață* (sau *își fac studiile în Țară*). Și era clar ca lumina zilei unde era *Țara* și unde era *Republica*. Mai mult, cuvântul, spus la locul lui, oferea o claritate în plus asupra situației noastre de pro-

Instantanee din 7 aprilie 2009, Sergiu Țurcanu

vincie românească înstrăinată, în stadiu de contorsionată tranziție, în căutarea drumului juridic de la republică la/spre țară. Pronunțarea corectă a acestei sfinte noțiuni se egala cu exprimarea unei atitudini, a unui vis/ideal, a unei credințe, care se transmiteau de la om la om. Era un cod, dacă vrei, care, explicit, transmitea: – **Văd și mărturisesc: locuiesc într-o republică.**

Știu că am țară, știu care e Țara mea. Merg/mergem spre ea. Vom ajunge. A pronunța cuvântul țară însemna a avea atitudine, a fi parte dintr-un front... lingvistic, dacă vrei, căci, în Basarabia, ostași sunt până și cuvintele.

Diversiunea asupra cuvântului țară s-a făcut simțită la puțin după istoricul

1989. Și orice suflet atent s-a întrebat: – **Cine vrea să ucidă cuvântul țară?!** Răspunsul era/este știut: comuniștii, cozile de topor, KGB-ul. De prin 1994, cu venirea la putere a agrocomuniștilor, trecând pe lângă Președinție, spre exemplu, ne tot întrebam: – **Ce au ei în comun cu Tricolorul?!** (la fel: cu *Stema, Imnul republicii*, noțiunea de *Țară* și chiar cu *Suveranitatea*). În timp, ne-au arătat ce au, detronând Imnul „*Deșteaptă-te, Române*”, insultând Tricolorul cu calificativul de *steag fascist*, fabricând scandaluri de bălci cu Țara-mamă etc.

Nu avem semne de întrebare privind faptul cine a avut/are interesul să ucidă (prin golire de sens!) cuvântul Țară. Tristețea cea mare însă nu e aici. Halal lor. **Cu noi însă ce se întâmplă?!** Căci, de la o vreme, prin strădania multor chemați (?...) să facă media în provincia noastră (atât în presa scrisă, dar, mai ales, în cea electronică), prin gurița *oamenilor noștri* (!), doar țară și numai țară este numită Basarabia. **Să fi murit cuvântul Republică ?!...**

La început, lucrurile mi se arătau a fi accidentale. Pronunțat inadecvat (cuvântul țară, sic) de către tinerii (sau mai puțin tinerii) jurnaliști, gafa mi se părea o bravadă, o inutilă reverență (făcută cui?...). Mă amuzam uneori, auzind la *Știri: Premierul Vasile Tarlev a făcut o vizită de lucru în țară*. Măi-măi?!... Și imaginea premierului nostru de la *Bucuria*, aflat pe ici-colea pe la Anenii Noi, se suprapunea ludic imaginerii Țării-Mamă, de la litoralul Mării Negre până sus, în Maramureș, peste care, se făcea, vajnicul nostru premier (ca un adevărat Gulliver!) pășea peste munți

în „vizită de lucru”. Când auzeam, de exemplu: *Și acum, timpul probabil în țară!*, iar râdeam: *Ei da?!...*, iar harta schiloditei noastre provincii, peste care se plimba arătătorul crainicului, mi se amalgama involuntar cu imaginea Țării-Mamă, din munții negri de molid ai căreia, mi se părea, respiră spre cer însuși Zeus.

Ei bine, acum mi-a pierit gustul de amuzament. Acum îmi vine să iau de guler pe imberb! Da' nu se poate, că nu-i civilizată. Civilizată însă este să dormi cu ochii deschiși și să nu-ți dai seama jocul cui faci de bunăvoie și nesilit de nimeni!...

E mare, mare de tot puterea cuvintelor, chiar să nu înțelegem asta?... În zadar oare spunea Eminescu: *Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba este stăpâna noastră?!*...

Scrie Dan Botta, în *Criterionul* anilor treizeci***, că graiul ridică lucrurile lumii până la ideea lor. Un cuvânt, zice, se irizează întotdeauna de complexul ideal de relații din care s-a născut, el este efigia lucrului desemnat; apoi (precum în graiul îngerilor!), cuvintele se identifică ideii și (o, Doamne!) orice cuvânt tinde să se realizeze. El (cuvântul) are această stranie virtute, această putere magnetică de a modifica (...). Cuvintele, mai spune Dan Botta, sunt acte și atitudini care se transmit, ele prezidă (adică guvernează) și, tot ele, ca forme ale ideii, (ca și) incarnații ale elanului primordial, au putere operantă până la limitele lumii.

Și atunci, mă întreb: ce idee poartă în sine cuvântul țară, pronunțat vizavi de Basarabia (Republica Moldova)?... **Ce idee** tinde să realizeze?... **Ce putere operantă** conservă în sine cuvântul țară, atunci când îi reducem înțelesul până la cel de republică?!...

Nu, categoric nu, un om conștient de puterea cuvântului nu va folosi, în niciun caz, cuvântul țară (Țară!) vizavi de Basarabia. Din principiu.

* *A treia forță: România profundă*, de Ovidiu Hurduzeu și Mircea Platon. București, Logos, 2008.

** Din italiană: – *Iată!*

*** Revista *Criterion*, redactată în anii '30 de către Constantin Noica, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Dan Botta ș.a., intelectuali români de marcă din perioada interbelică.